

Na osnovu čl. 4, 9. i 25. Zakona o Agenciji za bankarstvo Federacije Bosne i Hercegovine („Službene novine Federacije BiH“, br. 9/96, 27/98, 20/00, 45/00, 58/02, 13/03, 19/03, 47/06, 59/06, 48/08, 34/12 i 77/12), čl. 47., 48. i 50. Zakona o deviznom poslovanju („Službene novine Federacije BiH“, broj 47/10), a u vezi sa članom 38. stav 1. i člana 39. Zakona o bankama („Službene novine Federacije BiH“, br. 39/98, 32/00, 48/01, 27/02, 41/02, 58/02, 13/03, 19/03 i 28/03), Upravni odbor Agencije za bankarstvo Federacije Bosne i Hercegovine, na 1. vanrednoj sjednici održanoj dana 19.11.2013. godine, donosi

ODLUKU O MINIMALNIM STANDARDIMA ZA OBAVLJANJE MJENJAČKIH POSLOVA

Član 1.

Ovom Odlukom o minimalnim standardima obavljanja mjenjačkih poslova (u daljem tekstu: Odluka) bliže se propisuju minimalni standardi koje su mjenjači dužni da osiguraju i održavaju pri obavljanju mjenjačkih poslova.

Član 2.

Pojmovi mjenjač (banka, filijala banke sa sjedištem izvan Federacije Bosne i Hercegovine i ovlašteni mjenjač), mjenjački poslovi, rezidenti pravna lica i poduzetnici, ovlaštenje, mjenjačko mjesto i blagajničko mjesto u smislu ove Odluke, imaju značenje utvrđeno Zakonom o deviznom poslovanju i Odlukom Vlade Federacije Bosne i Hercegovine o uslovima i načinu obavljanja mjenjačkih poslova („Službene novine Federacije BiH“, br. 58/10 i 49/11).

Član 3.

Organi odgovorni za provođenje ove Odluke u banci su nadzorni odbor i uprava, a kod ovlaštenih mjenjača odgovorno lice ovlaštenog mjenjača i odgovorno lice na mjenjačkom mjestu.

Član 4.

- (1) Nadzorni odbor odgovoran je da osigura da banka ima i provodi adekvatan program za obavljanje mjenjačkih poslova (u daljem tekstu: program).
- (2) Nadzorni odbor je dužan i odgovoran, kao minimum, da:
  1. doneće program koji uključuje politike obavljanja mjenjačkih poslova na osnovu prijedloga uprave banke;
  2. osigura postupanje banke po zakonima i podzakonskim propisima koji regulišu ovu oblast;
  3. periodično, a najmanje jednom godišnje, analizira program i politike i prilagođava ih promjenama uslova na tržištu i promjenama u zakonima i propisima koji regulišu ovu oblast;
  4. osigura da od uprave banke, sistema interne kontrole i interne revizije dobiva potrebne izvještaje i informacije o obavljanju mjenjačkih poslova;
  5. u programu utvrdi obavezu uprave banke da kontinuirano provodi praćenje, kontrolu i adekvatno upravlja obavljanjem mjenjačkih poslova.

Član 5.

Uprava banke je kao minimum, dužna da:

1. priprema i nadzornom odboru daje prijedloge programa i politika za obavljanje mjenjačkih poslova;
2. provodi program i politike koje je donio nadzorni odbor, odnosno da prati, upravlja i kontroliše obavljanje mjenjačkih poslova;
3. osigura kreiranje i uspostavu odgovarajućih sistema izvještavanja i informisanja vezanih za mjenjačke poslove na način koji omogućava analizu, kontrolu i oprezno upravljanje obavljanjem mjenjačkih poslova;
4. najmanje polugodišnje izvještava nadzorni odbor o stanju u oblasti mjenjačkih poslova;
5. osigura da sistem interne kontrole i interna revizija banke mogu da prate, pregledaju i procjenjuju program i politike, te njihovo provođenje.

Član 6.

Program i politike moraju biti sačinjeni u pisanoj formi i moraju sadržavati minimum prepostavki za kvalitetno i oprezno obavljanje mjenjačkih poslova, njihovu kontrolu i potrebna izvještavanja.

Član 7.

Sistem obavljanja mjenjačkih poslova mora biti podvrgnut kontinuiranim i povremenim kontrolama od strane sistema interne kontrole i interne revizije banke.

Član 8.

Odgovorno lice ovlaštenog mjenjača i odgovorno lice na mjenjačkom mjestu odgovorni su da se mjenjački poslovi kod ovlaštenog mjenjača obavljaju u skladu sa zakonom, podzakonskim aktima, zaključenim ugovorom sa bankom i ovom odlukom, kao i za pravilno i tačno izvještavanje, te da omoguće nadzor nad istim.

Član 9

Ovlašteni mjenjač dužan je da izradi pismene procedure za obavljanje mjenjačkih poslova u skladu sa zakonom, podzakonskim aktima, ugovorom zaključenim sa bankom i ovom odlukom.

Član 10.

(1) Mjenjači su dužni na vidnom mjestu :

1. istaknuti kursnu listu koja se primjenjuje pri otkupu i prodaji strane gotovine i čekova;
2. istaknuti obavještenje o visini provizije (ako se naplaćuje).

(2) Ovlašteni mjenjači su dužni na vidnom mjestu:

1. ispred prostora u kome se nalazi mjenjačko mjesto, istaknuti natpis MJENJAČNICA, na jednom od službenih jezika Federacije Bosne i Hercegovine i najmanje jednom od svjetskih jezika;
2. istaknuti obavještenje o nazivu banke sa kojom ima zaključen ugovor;

3. istaknuti obavještenje sljedećeg sadržaja: "Za svaku izvršenu kupovinu ili prodaju strane gotovine i otkup čekova koji glase na stranu valutu mjenjačnica vam je dužna izdati potvrdu".

Član 11.

Mjenjačko mjesto mora biti prostorno odvojeno od drugog poslovanja (ako se u istom prostoru obavlja više djelatnosti), kao i da se:

1. mjenjačko poslovanje knjigovodstveno odvojeno vodi od drugog poslovanja koje obavlja;
2. na blagajničkom mjestu ili na drugom mjestu unutar mjenjačkog mesta drži samo novac čiji je otkup ili prodaja evidentirana ili za koji postoji odgovarajuća blagajnička dokumentacija;
3. gotovina u konvertibilnim markama, strana gotovina i čekovi koji glase na stranu valutu po osnovu mjenjačkog poslovanja, čuvaju odvojeno od sredstava iz drugog poslovanja.

Član 12.

Mjenjači su dužni zaključiti ugovor o osiguranju od moguće štete (krađa, požar, transport novca i sl.).

Član 13.

- (1) Banka i ovlašteni mjenjač međusobne odnose u vezi sa obavljanjem mjenjačkih poslova bliže uređuju ugovorom.
- (2) Ugovor treba naročito da sadrži:
  - ime i sjedište ugovornih strana;
  - datum i mjesto zaključenja ugovora;
  - spisak i važeće adrese mjenjačkih mesta ovlaštenog mjenjača i bankomata koji podržavaju mjenjačke poslove;
  - odredbe o blagajničkom maksimumu kao i način njegovog izračuna;
  - primjena kursne liste po kojoj će se obavljati mjenjački poslovi;
  - visina i način plaćanja naknade ovlaštenom mjenjaču;
  - materijalno-tehnički uslovi koje ovlašteni mjenjač mora ispunjavati za obavljanje mjenjačkih poslova (metalna kasa/priručna kasa, računar, štampač, softver koji omogućava obavljanje menjačkih poslova, uređaj za detekciju lažnih novčanica, direktna telefonska linija, video nadzor i druga oprema za poslovanje);
  - način i rokove izvještavanja banke od strane ovlaštenog mjenjača o kupovini i prodaji strane gotovine i otkupu čekova koji glase na stranu valutu;
  - način i dinamika predaje banchi otkupljene gotovine i čekova koji glase na stranu valutu;
  - način opskrbe ovlaštenih mjenjača konvertibilnim markama i stranom gotovinom;
  - da je za potrebe kontrole ovlaštenog organa lice odgovorno za rad ovlaštenog mjenjača lice koje obavlja mjenjačke poslove na mjenjačkom mjestu i odgovorno lice ovlaštenog mjenjača;
  - način izdavanja potvrda o prodaji i otkupu strane gotovine i otkupu čekova koji glase na stranu valutu;
  - vođenje evidencije i blagajničkog poslovanja u skladu sa važećim propisima i instrukcijama banke;

- obaveze banke u pogledu obavljanja ovlaštenog mjenjača o obilježju stranih novčanica,
- pojavi krivotvorenih novčanica, propisima koji regulišu mjenjačko poslovanje i slično;
- obaveze u slučaju raskida ugovora.

Član 14.

(1) Banka je dužna da dostavlja blagajničkom/mjenjačkom mjestu obavještenja u vezi sa obavljanjem mjenjačkih poslova, a posebno obavještenja koja se odnose na strane novčanice i to kad od centralnih banaka drugih zemalja i drugih međunarodnih institucija dobije podatke o stranim novčanicama značajne za obavljanje mjenjačkih poslova.

(2) Ovlaštenim mjenjačima sa kojima je zaključila ugovor banka svoju važeću kursnu listu i obavještenja u vezi sa obavljanjem mjenjačkih poslova dostavlja u skladu sa ugovorom.

Član 15.

Mjenjačke poslove kod ovlaštenog mjenjača neposredno mogu obavljati samo lica koja znaju koristiti računar i služe se barem jednim svjetskim jezikom.

Član 16.

- (1) Na blagajničkom mjestu zabranjen je pristup drugim licima, osim licima čije je prisustvo opravdano (ovlašteni zaposlenici Agencije kada vrše kontrolu, lica zadužena za transport sredstava plaćanja).
- (2) Pristup blagajničkom mjestu dozvoljen je i drugim kontrolnim organima i pripadnicima organa unutrašnjih poslova u vršenju poslova iz svoje nadležnosti.

Član 17.

- (1) Zaposlenici kod ovlaštenog mjenjača koji rade na mjenjačkim poslovima mogu u prostoriji mjenjačkog mjeseta van kase držati samo svoju gotovinu i to najviše u iznosu do 100 KM (slovima: stotinu).
- (2) Ako su na blagajničkom mjestu prisutna i lica iz člana 16. ove Odluke, njihova gotovina ne može biti veća od iznosa iz stava 1. ovog člana.

Član 18.

Fizička lica koja kupuju stranu gotovinu kod ovlaštenog mjenjača u iznosu većem od 5000 EUR ili u odgovarajućoj protuvrijednosti u drugoj stranoj valuti, dužna su da tu kupovinu najmanje 24 sata ranije.

Član 19.

- (1) O izvršenom otkupu i prodaji strane gotovine i čekova koji glase na stranu valutu, mjenjač izdaje potvrdu koja ima najmanje jednu kopiju. Original ove potvrde mjenjač predaje rezidentu–fizičkom licu odnosno nerezidentu–fizičkom licu, a kopiju čuva do isteka zakonom utvrđenog roka za čuvanje knjigovodstvene dokumentacije.
- (2) Potvrda iz stava 1. ovog člana sadrži sljedeće podatke:
  - naziv mjenjača;

- naziv i adresu mjenjačkog mjesta;
- šifru blagajničkog mjesta (blagajna 1, 2, 3....);
- opis posla (otkup, prodaja) i redni broj potvrde koji se ne smije ponavljati;
- ime i prezime rezidenta-fizičkog lica i nerezidenta-fizičkog lica, njihov broj lične karte ili putne isprave kod svake transakcije čiji je iznos jednak iznosu utvrđenom propisom kojim se uređuje sprečavanje pranja novca i finansiranje terorizma;
- oznaku valute, iznos u stranoj valuti i iznos u KM;
- kurs po kome je obavljena transakcija;
- procent i iznos provizije;
- datum i mjesto izdavanja potvrde;
- vrijeme izvršene transakcije;
- potpis blagajnika.

(3) Radi zaštite fizičkog lica od falsifikata, novčanica koje nisu u opticaju i sl. mjenjač pored podataka iz stava 2. ovog člana u potvrdu iz stava 1. ovog člana unosi:

- kod svake prodaje strane gotovine fizičkom licu novčanica apoena od 50 i 100 USD, ime i prezime rezidenta-fizičkog lica i njegov broj lične karte ili putne isprave, odnosno ime i prezime nerezidenta-fizičkog lica i broj njegove putne isprave, kao i serijske brojeve novčanica;
- kod svake prodaje strane gotovine fizičkom licu, ako ovo lice to zahtijeva: ime i prezime rezidenta-fizičkog lica i njegov broj lične karte ili putne isprave, odnosno ime i prezime nerezidenta-fizičkog lica i broj njegove putne isprave, kao i serijske brojeve novčanica.

(4) Potvrda iz stava 1. ovog člana mora biti sačinjena u skladu sa računovodstvenim standardima i mora da sadrži redni broj koji se ne smije ponavljati. Programska oprema mora biti izrađena tako da se poslije unošenja prvog rednog broja potvrde unose naredni brojevi, koji se do kraja predviđene serije više ne mogu mijenjati.

(5) U slučaju prekida rada elektronskog sistema na blagajničkom mjestu, mjenjač koristi odštampane obrasce potvrda o otkupu i prodaji strane gotovine i čekova koji glase na stranu valutu, koji već sadrže redne brojeve i vodi evidenciju o utrošenim obrascima tih potvrda. Ove potvrde štampaju se u blokovima - u okviru određenih serijskih brojeva. Mjenjač je dužan da poslije uspostavljanja rada elektronskog sistema na blagajničkom mjestu u dnevnik blagajne odmah unese podatke sa obrasca potvrda.

Član 20.

(1) Mjenjač svakodnevno sačinjava dnevnik blagajne o kupovini i prodaji strane gotovine i čekova koji glase na stranu valutu (u daljem tekstu: dnevnik blagajne), koji obavezno sadrži:

- naziv mjenjača;
- vrstu valute, iznos u valutu, kurs, obračunatu KM protuvrijednost, iznos obračunate provizije i ukupan iznos KM;
- početno stanje strane gotovine i gotovine i njihovo stanje na kraju dana;
- serijske brojeve potvrda o kupovini, odnosno prodaji i podatke o drugim transakcijama na blagajničkom mjestu;
- vrijeme izvršene transakcije;
- opis posla (kupovina, odnosno prodaja strane gotovine, čekova koji glase na stranu valutu);
- pečat i potpis;
- mjesto i datum.

(2) Podaci u dnevniku blagajne moraju se unositi hronološki, prema vremenskom redoslijedu transakcija i moraju odgovarati podacima o iznosima otkupljene, odnosno prodate strane gotovine i čekova koji glase na stranu valutu, kao i podacima o drugim transakcijama na blagajničkom mjestu – po vrsti i iznosima prema pojedinačnim potvrdama.

(3) Dnevnik blagajne mjenjač zaključuje na kraju svakog radnog dana i čuva ga u štampanom obliku do isteka zakonom utvrđenog roka za čuvanje knjigovodstvene dokumentacije.

(4) Mjenjač je dužan da stanje gotovine i strane gotovine u dnevniku blagajne svakog dana sravnjuje sa stvarnim stanjem gotovine i strane gotovine u kasi, o čemu mora posjedovati pismeni dokaz.

Član 21.

Mjenjač je dužan da pri obavljanju mjenjačkih poslova utvrdi da li je strana novčanica ispravna, da li je u opticaju, da li je istekao rok za njenu zamjenu i da li je u pitanju novčanica za koju mjenjač sumnja da je falsifikovana.

Član 22.

- (1) Ako ovlašteni mjenjač nije siguran da je neka novčanica u opticaju, podnosioca takve novčanice uputiće na banku s kojom je zaključio ugovor.
- (2) Na način iz stava 1. ovog člana ovlašteni mjenjač može postupiti i ako je strana novčanica oštećena i pohabana da se ne može identifikovati.

Član 23.

Ako pri podnošenju strane novčanice na otkup mjenjač posumnja da je u pitanju falsifikat, dužan je da isto prijavi nadležnim organima.

Član 24.

- (1) Mjenjač otkupljuje putnički ček minimum po sljedećem postupku: fizičko lice – korisnik čeka je dužan da drugi potpis na čeku, koji mora da odgovara prvom potpisu, potpiše u prisustvu zaposlenika na blagajni. Radi utvrđivanja autentičnosti potpisa, odnosno utvrđivanja da ček na naplatu podnosi pravi korisnik, zaposlenik na blagajni potpise na čeku upoređuje s potpisom korisnika na njegovoj putnoj ispravi.
- (2) Ako fizičko lice ovlaštenom mjenjaču podnese na otkup putnički ček koji je korisnik na oba mjesta već potpisao i na kome je, na mjestu predviđenom za popunjavanje naredbe (pay to order), naredba već popunjena na ime lica koje taj ček podnosi na otkup, podnosioca ovog čeka ovlašteni mjenjač upućuje na banku s kojom je zaključio ugovor.
- (3) Kod svakog otkupa putničkog čeka, mjenjač je dužan da u potvrdu o otkupu unese: ime i prezime rezidenta-fizičkog lica i nerezidenta-fizičkog lica, broj lične karte ili broj putne isprave, mjesto prebivališta i adresu, serijski broj i mjesto izdavanja čeka.

Član 25.

- (1) Mjenjač je dužan da kod otkupa bankarskog čeka postupi minimum po sljedećem postupku: ako bankarski ček podnesen na otkup ispunjava sve potrebne uslove, zaposlenik na blagajni će od korisnika (remitenta) zahtijevati da ga indosira pred njim, stavljanjem potpisa na poleđini čeka (po njegovoј širini), a identitet korisnika utvrđuje na osnovu putne isprave ili lične karte. Kad se identitet korisnika utvrđuje na osnovu putne isprave potpis mora biti identičan potpisu na toj ispravi.
- (2) Ako zaposlenik na blagajni kod ovlaštenog mjenjača primi bankarski ček na kome se iznos isписан slovima ne slaže sa iznosom ispisanim brojevima, takav ček neće otkupiti, a korisnika će uputiti na banku s kojom je zaključio ugovor da ga preuzme na naplatu (inkaso).
- (3) Ako na bankarskom čeku nedostaje neki od bitnih elemenata čeka, ili je neki od tih elemenata prepravljen, nečitak ili oštećen ovlašteni mjenjač takav ček neće otkupiti, a korisnika će uputiti na banku s kojom je zaključio ugovor. Ovlašteni mjenjač neće otkupiti ni bankarski ček koji je izdat u više primjeraka (što se vidi iz oznake na samom čeku – First, Original, Second, Duplicate) ako se ne podnesu svi primjerici tog čeka.
- (4) Ovlašteni mjenjač može otkupiti bankarski ček kad korisnik preda i original i kopiju tog čeka i kad oba primjerka prethodno potpiše (indosira) na poleđini. I original i kopiju ovog čeka ovlašteni mjenjač dostavlja banci s kojom je zaključio ugovor.
- (5) Kod svakog otkupa bankarskog čeka, mjenjač je dužan da u potvrdu o otkupu unese: naziv izdavaoca čeka, ime i prezime rezidenta-fizičkog lica i nerezidenta-fizičkog lica, broj lične karte ili broj putne isprave, mjesto prebivališta i adresu, serijski broj i mjesto izdavanja čeka.

Član 26.

Stranu gotovinu i čekove koji glase na stranu valutu ovlašteni mjenjač predaje banci na način i u terminima predviđenim ugovorom, uz potvrdu o izlazu radi predaje banci.

Član 27.

Prilikom predaje banci otkupljenih čekova, ovlašteni mjenjač je dužan da za putničke čekove koji glase na stranu valutu stavi svoj pečat na lice čeka (na mjestu za popunjavanje naredbe – order), kao i na njegovu poleđinu (po širini), s potpisom ovlaštenog lica. U slučaju da korisnik čeka nije popunio datum, datum otkupa čeka dužan je da stavi ovlašteni mjenjač.

Član 28.

- (1) Ovlašteni mjenjač može gotovinu i stranu gotovinu iz blagajne jednog mjenjačkog mjeseta prenositi u blagajnu drugog mjenjačkog mjeseta.
- (2) Prijenos iz stava 1. ovog člana mora pratiti potvrda o internom izlazu, odnosno ulazu gotovine, odnosno strane gotovine, kao i dokument s popisom specifikovanih iznosa u gotovini i stranoj gotovini koje su predmet prijenosa koji je, i to na oba mjenjačka mjeseta, potpisao ovlašteni mjenjač i koji je ovjeren pečatom tog ovlaštenog mjenjača.
- (3) Potvrde i dokument iz stava 2. ovog člana ovlašteni mjenjač je dužan da čuva na oba mjenjačka mjeseta.

Član 29.

Banka je dužna obavljati direktnu kontrolu ovlaštenog mjenjača sa kojim je zaključila ugovor najmanje jedanput u tri mjeseca.

Član 30.

- (1) Banka je dužna Agenciji svakodnevno do 12 sati dostaviti Izvještaj o obavljenim mjenjačkim poslovima za prethodni dan, sa podacima koji su navedeni u Prilogu 1. ove Odluke.
- (2) Ovlašteni mjenjač dužan je Agenciji svakodnevno do 12 sati dostaviti Izvještaj o obavljenim mjenjačkim poslovima za prethodni dan, sa podacima koji su navedeni u Prilogu 2. ove Odluke.

Član 31.

Prilozi iz ove Odluke odštampani su uz ovu Odluku i njezin su sastavni dio.

Član 32.

Ova Odluka se objavljuje u „Službenim novinama Federacije BiH“ i stupa na snagu danom objave.

Broj: U.O.-01V-5/13
Sarajevo, 19.11.2013. godine

ZAMJENICA PREDSJEDNIKA
UPRAVNOG ODBORA

Mr. sc. Ljerka Marić dipl. ecc.

PRILOG 1.

(naziv banke)

(adresa)

(kontakt telefon)

DNEVNI IZVJEŠTAJ BANKE O OBAVLJENIM MJENJAČKIM TRANSAKCIJAMA ZA _____ GODINE

Oznaka valute	OTKUP STRANE GOTOVINE			OTKUP ČEKOVA			PRODAJA STRANE GOTOVINE			PRODAJA ČEKOVA			Stanje na namjenskim deviznim računima ovlaštenih mjenjača
	Od rezidenata fizičkih lica	Od nerezidente fizičkih lica	Od ovlaštenih mjenjača	Od rezidena ta fizičkih lica	Od nerezide nata fizičkih lica	Od ovlaštenih mjenjača	Rezidentima fizičkim lica	Nerezidentima fizičkim licima	Ovlaštenim mjenjačima	Rezidentima fizičkim lica	Nerezidentima fizičkim licima	Ovlaštenim mjenjačima	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14

(mjesto i datum)

(pečat i potpis)

PRILOG 2.

(matični broj i naziv ovlaštenog mjenjača)

(naziv banke s kojom ovlašteni mjenjač ima zaključen ugovor)

**DNEVNI IZVJEŠTAJ OVLAŠTENOG MJENJAČA
O OBAVLJENIM MJENJAČKIM POSLOVIMA**

ZA _____ GODINE

Oznaka valute	Početno stanje u blagajni *	Kupljena strana gotovina od banke	OTKUP STRANE GOTOVINE		OTKUP ČEKJAVA		PRODAJA STRANE GOTOVINE		PRODAJA ČEKJAVA		Prodata strana gotovina baci	Ulaz u blagajnu po osnovu podizanja s namjenskog deviznog računa kod banke	Izlaz iz blagajne po osnovu uplate na namjenski devizni račun kod banke	Stanje na kraju dana*	Predati čekovi	
			Od rezidena ta fizčkih lica	Od nerezidena ta fizičkih lica	Od rezidenata fizčkih lica	Od nerezidena ta fizičkih lica	Rezidenti ma fizčkim licima	Nerezident ima fizičkim licima	Rezident ima fizičkim licima	Nerezide ntima fizičkim licima						
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	

(mjesto i datum)

(pečat i potpis)

*Iznos KM uključuje se u početno stanje, odnosno u stanje na kraju dana